

**CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
A REPUBLICII MOLDOVA**

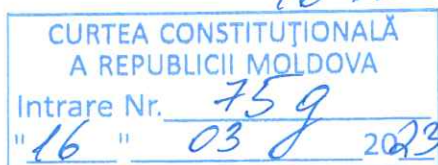

**THE SUPREME COURT OF JUSTICE
OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA**

mun. Chișinău, str. P. Rareș, nr.18,
Republica Moldova, MD-2005,
tel./fax:(+ 373 22) 218768
e-mail: info@csj.md

Chișinău, P. Rareș, 18 street,
Republic of Moldova, MD-2005,
tel./fax:(+373 22) 218768
e-mail: info@csj.md

Nr. 3-14/23 din 16.03.2023

Dnei Domnica Manole
Președintele Curții Constituționale a RM

Prin prezenta, conform încheierii Completului de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor din 15 martie 2023, Vă remitem sesizarea lui Victor Sandu în vederea examinării constituționalității:

- „- termenilor „grav”, „reprobabile” și „inexplicabile” din art. 8 alin. (2) lit. a);
- sintagmei: „în ultimii 15 ani” din art. 8 alin. (4) lit. b);
- termenului „nu” din art. 8 alin. (6) (potrivit căruia: „În aprecierea criteriilor prevăzute la art. (2) – (5) și în luarea unor decizii cu privire la acestea, Comisia de evaluare nu depinde de constatările altor organe cu competențe în domeniul respectiv”);
- art. 12 alin. (4) lit. d) în măsura în care este interpretat că persoana „are dreptul să prezinte, în formă scrisă, date și informații suplimentare pe care le consideră necesare în vederea înlăturării suspiciunilor privind integritatea sa, dacă a fost în imposibilitatea de a le prezenta anterior,, până la audiere de către Comisia de evaluare;
- sintagmei „dubii serioase” din art. 13 alin. (5) (potrivit căruia „se consideră că un candidat nu întrunește criteriile de integritate dacă s-a constatat existența unor dubii serioase privind conformitatea candidatului cu cerințele prevăzute la art. 8, care nu au fost înlăturate de către persoana evaluată”);
- sintagmei „decizia privind nepromovarea evaluării constituie temei juridic pentru neadmiterea candidatului la alegeri sau concurs” din art. 13 alin. (6);
- art. 14 alin. (6) (potrivit căruia „cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se judecă în conformitate cu procedura prevăzută în Codul administrativ, cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, și nu are efect suspensiv asupra deciziilor Comisiei de evaluare, alegerilor sau concursului la care participă candidatul respectiv”);

toate din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor.

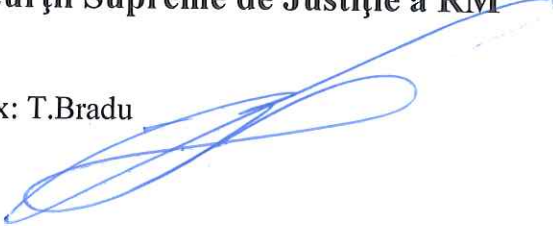
Anexă: copia încheierii din 15 martie 2023 pe 5 pagini, opinia separată pe 5 pagini sesizarea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate pe 15 pagini.

Cu respect,

**Președintele interimar al
Curții Supreme de Justiție a RM**

Vladimir Timofti

Ex: T.Bradu

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

A. Autorul excepției de neconstituționalitate

1. Sandu

2. Victor

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun

Victor SANDU (în continuare – reclamant) este judecător în cadrul Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și s-a aflat pe lista candidaților remisă de Consiliul Superior al Magistraturii în adresa Comisiei (în continuare – Comisie de evaluare) la 6 aprilie 2022 în vederea evaluării pentru funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii.

Voi menționa că conform hotărârii C.S.M. nr. 231/22 din 21 septembrie 2021, reclamantul a depus la 29 octombrie 2021 cererea pentru a fi înregistrat în calitate de candidat la concursul pentru obținerea mandatului de membru în C.S.M., anexând la cerere CV-ul, scrisoarea de motivare, proiectul obiectivelor activității în calitate de membru a C.S.M. și certificatul privind lipsa sancțiunilor disciplinare.

Lista candidaților la funcțiile de membru în C.S.M. a fost publicată la 5 noiembrie 2021, reclamantul fiind a 11 în această listă.

În virtutea unor pretexte fără temei (pandemia COVID 19), C.S.M. prin hotărârea nr. 311/30 din 29 noiembrie 2021, a amânat desfășurarea ședinței Adunării Generale a Judecătorilor preconizate pentru 3 decembrie 2021 pentru o dată ulterioară nedeterminată.

La începutul anului 2022 a fost votată în prima lectură legea privind *pre-vettingul* candidaților la funcția de membru Consiliul Superior al Procurorilor și Consiliul Superior al Magistraturii.

La data de 10 martie 2022, Parlamentul a votat în lectură finală Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10.03.2022, în vigoare din 16 martie 2022 (în continuare – Legea nr. 26 din 10.03.2022).

Conform Legii nr. 26 din 10.03.2022 s-a instituit o procedură de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, al Consiliului Superior al Procurorilor, precum și a candidaților la funcția de membru în organele specializate ale acestora, ca etapă obligatorie a procesului de selectare a candidaților și de alegere sau numire a acestora în funcțiile respective.

Potrivit art. 15 alin. (8) din Legea nr. 26 din 10.03.2022, s-a extins până la 27 martie 2022 termenul pentru depunerea dosarelor candidaților la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii. Până la expirarea acestui termen, candidații care și-au depus dosarele în condițiile cadrului normativ în vigoare până la intrarea în vigoare a Legii nr. 26 din 10.03.2022 își pot retrage candidatura printr-o cerere, iar în privința acestora nu se va aplica procedura de evaluare.

Conform art. 15 alin. (7) lit. a) din Legea nr. 26 din 10.03.2022 Consiliul Superior al Magistraturii în termen de 7 zile de la emiterea de către Comisia de evaluare a deciziei de evaluare a ultimului candidat la funcția de membru în consiliu,

înscris la concurs până la 27 martie 2022, va convoca Adunarea Generală pentru alegerea membrilor consiliului respectiv, care va fi organizată în cel mult 35 de zile de la data convocării.

Urmează a fi menționat că reclamantul nu s-a retras din concursul pentru obținerea mandatului de membru în C.S.M. și la 25 martie 2022 s-a înscris în concursul desfășurat pentru *evaluarea prealabilă "a candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor"*, iar la 29 martie 2022 a fost publicată Lista candidaților înscriși pentru funcția de membru în Consiliului Superior al Magistraturii.

Reclamantul a fost indicat la poziția nr. 11 din această listă, actele de participare la concurs fiind cele depuse la 29 octombrie 2021.

În aceste condiții candidatura reclamantului la funcția de membru în C.S.M. a fost supusă evaluării prealabile.

Procedura de evaluare în privința reclamantului a început la data de 6 aprilie 2022, atunci când C.S.M. a transmis Comisiei de evaluare lista candidaților la funcția de membru în C.S.M.

La 21 iunie 2022, Comisia a trimis candidatului un chestionar privind integritatea etică pentru a fi completat în mod voluntar și returnat Comisiei până la 5 iulie 2022. Candidatul a transmis Comisiei chestionarul completat la 4 iulie 2022.

La 8 iulie 2022, Comisia a trimis candidatului o solicitare pentru completarea și depunerea până la 15 iulie 2022 a Declarației de avere și interese personale pentru ultimii 5 ani, în conformitate cu prevederile art. 9 alin. (2) din Legea nr. 26/2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (în continuare „Legea nr. 26/2022”). Declarația include, de asemenea, lista persoanelor apropiate din sistemul judecătoresc, al procuraturii și în serviciul public, așa cum prevede același articol. Candidatul a prezentat Comisiei declarația completată la 15 iulie 2022.

La 13 septembrie 2022, Comisia a trimis candidatului o solicitare de clarificare a informațiilor, care conținea 14 întrebări, inclusiv 36 sub întrebări și 11 de solicitări adiționale de documente. Candidatul a răspuns în termenul solicitat, la 16 septembrie 2022. Candidatul a indicat că unele informații vor fi prezentate mai târziu, din cauza răspunsului întârziat al instituției ce era în posesia respectivelor informații. Candidatul a prezentat informații suplimentare la 19 și 30 septembrie și la 3 octombrie 2022.

La 14 noiembrie 2022, Comisia a trimis a doua rundă de 30 întrebări, inclusiv 68 sub întrebări și 24 solicitări de documente suplimentare, pentru a elucida unele aspecte apărute în cadrul evaluării. Candidatul a răspuns în termenul solicitat, la 18 noiembrie 2022, dar nu a prezentat toate documentele solicitate având în vedere că candidatul nu deținea actele solicitate de comisie în termeni restrânși.

La 25 noiembrie 2022, Comisia a trimis a treia rundă de 3 întrebări, inclusiv 3 solicitări de documente suplimentare, pentru a elucida unele aspecte apărute în cadrul evaluării. Candidatul a răspuns în termenul solicitat, la 29 noiembrie 2022 și a prezentat unele din documentele solicitate indicând în mod expres că nu deține actele solicitate.

În urma cererii candidatului, la 9 decembrie 2022 candidatului i s-a acordat acces la materialele evaluării conform art. 12 alin. (4) lit. c) din Legea nr. 26/2022.

La 12 decembrie 2022, candidatul a depus un demers prin care a solicit desfășurarea audierii candidatului în ședință închisă și fără înregistrare audio/video, iar în cazul în care audierea nu ar avea loc în ședință închisă, înregistrările audio/video, făcute în timpul audierii, să nu fie publicate pe internet sau în alte surse media.

La 13 decembrie 2022, prin Decizia nr. 1, în baza art. 12 alin. (2) din Legea nr. 26/2022, Comisia a respins solicitarea candidatului de a desfășura audierea în ședință închisă și fără înregistrare audio/video. Comisia a concluzionat că o audiere în ședință publică nu subminează interesele privind ordinea publică, viața privată și moralitatea. La fel, a fost respinsă și solicitarea următoare a candidatului, ca înregistrările audio/video făcute în timpul audierii să nu fie publicate pe internet sau în alte surse media.

La 14 decembrie 2022, după revizuirea materialelor evaluării, candidatul a prezentat mai multe documente, pe care le-a solicitat de la diferite instituții, pentru a soluționa anumite inconsecvențe pe care el pretindea că le-a detectat.

La 15 decembrie 2022, candidatul a participat la audieri în ședința publică a Comisiei.

Conform Deciziei nr. 18 din 18 ianuarie 2023 privind candidatura lui Victor SANDU, Candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii s-a menționat: ”În baza art. 8 alin. (1), (2) lit. a), (4) lit. b), (5) lit. a), c), d) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, Comisia a decis că candidatul nu corespunde criteriilor de integritate întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidat a criteriilor de integritate etică și financiară și, astfel, nu promovează evaluarea.”

Potrivit Opiniei separate a membrului Comisiei de evaluare dl Vitalie Miron la decizia nr. 18 ”privind evaluarea magistratului Victor Sandu, candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, adoptată de către Comisie la data de 18 ianuarie 2023” membrul respectiv al Comisiei și-a expus motivat dezacordul cu faptul că nu consideră că candidatul nu a promovat evaluarea în ceea ce privește Subiectul 2 Tranzacția ce a implicat automobilul Mercedes E220 CDI.”.

C. Obiectul sesizării

Obiectul prezentei sesizări privind excepția de neconstituționalitate îl constituie mai multe prevederi din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, după cum urmează:

- a termenilor „grav”, „reprobabile” și „inexplicabile” din articolul 8 alin. (2) lit. a);

- a sintagmei „în ultimii 15 ani” din articolul 8 alin. (4) lit. b);

- termenul „nu” din art. 8 alin. (6) (potrivit căruia „*În aprecierea criteriilor prevăzute la alin. (2)-(5) și în luarea unor decizii cu privire la acestea, Comisia de evaluare nu depinde de constatările altor organe cu competențe în domeniul respectiv*”);

- art. 12 alin. (4) lit. d) în măsura în care este interpretat că persoana „are dreptul să prezinte, în formă scrisă, date și informații suplimentare pe care le consideră necesare în vederea înlăturării suspiciunilor privind integritatea sa, dacă a fost în imposibilitatea de a le prezenta anterior” până la audiere de către Comisia de evaluare;

- sintagma „dubii serioase” art. 13 alin. (5) (potrivit căruia „se consideră că un candidat nu întrunește criteriile de integritate dacă s-a constatat existența unor dubii serioase privind conformitatea candidatului cu cerințele prevăzute la art. 8, care nu au fost înlăturate de către persoana evaluată”);

- sintagma „decizia privind nepromovarea evaluării constituie temei juridic pentru neadmiterea candidatului la alegeri sau concurs” din art. 13 alin. (6);

- art. 14 alin. (6) (potrivit căruia „cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se judecă în conformitate cu procedura prevăzută în Codul administrativ, cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, și nu are efect suspensiv asupra deciziilor Comisiei de evaluare, alegerilor sau concursului la care participă candidatul respectiv”);

În conformitate cu art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, ține de competența Curții Constituționale.

Unele dintre prevederile menționate mai sus a fost contestate la Curtea Constituțională (sesizărilor nr. 17g/2023, nr. 21g/2023, nr. 23g/2023, nr. 24g/2023, nr. 27g/2023 și nr. 31g/2023), însă prin încheierile instanței de judecată a fost sesizată (Curtea Constituțională) să verifice doar constituționalitatea textului „dacă constată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat” din articolul 14 alin. (8) lit. b) din Legea citată. Prin urmare, Curtea a analizat constituționalitate doar a prevederilor legale indicate în încheierea instanței de drept comun în fața căreia a fost ridicată excepția.

Accentuez că prevederile contestate au relevanță în contextul examinării cazului la Curtea Supremă de Justiție. Unele din prevederile contestate au fost aplicate de Comisia de evaluare (cum ar fi, art. 8 alin. (2) lit. a), alin. (4), lit. b), alin. (6), art. 12 alin. (4) lit. d), art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor), însă corectitudinea aplicării acestora urmează a fi verificată de instanța în fața căreia s-a ridicat excepția, inclusiv prin prisma verificării respectării dreptului la un proces echitabil.

De asemenea, art. 13 alin. (6) și art. 14 alin. (6) sunt pertinente de a fi verificate de către Curtea Constituțională, deoarece instituie efecte ca urmare a contestării deciziei de nepromovare a evaluării și, respectiv, ca urmare a pronunțării deciziei de nepromovare a evaluării. Nu am posibilitatea efectivă de a contesta aceste prevederi la o altă etapă a procedurii sau în cadrul unui alt proces de judecată.

Argumentele menționate mai sus demonstrează că este îndeplinită condiția aplicabilității prevederilor contestate în fața instanței în care s-a ridicat excepția de neconstituționalitate.

Nu în ultimul rând, prevederile contestate nu au constituit anterior obiect al controlului de constituționalitate.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție

În Ghidul practic privind condițiile de admisibilitate a sesizărilor privind excepția de neconstituționalitate la Curtea Constituțională se menționează următoarele: Curtea mai verifică dacă problema semnalată prin excepția de neconstituționalitate intră în câmpul de aplicare al unui drept garantat de Constituție. Cu alte cuvinte, Curtea verifică dacă este incident un drept fundamental sau dacă are loc o ingerință într-un drept fundamental prin existența actului contestat. Simpla ingerință într-un drept fundamental nu echivalează cu încălcarea dreptului fundamental. Numai ingerințele nejustificate din punct de vedere constituțional în drepturile fundamentale constituie încălcări.

Verificarea incidenței unui drept fundamental se face la etapa admisibilității sesizării. Dacă ingerința este constatată, se trece la examinarea fondului cauzei, aici putându-se aplica testul legalității și testul proporționalității (adică se verifică dacă ingerința este prevăzută de lege, dacă ingerința urmărește un scop legitim, dacă ingerința are o legătură rațională cu scopul legitim, dacă există alte măsuri mai puțin intruzive pentru realizarea aceluiași scop legitim și dacă ingerința este proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății).

Incidența unui drept se verifică prin prisma argumentelor autorului sesizării. Așa fiind, în cele ce urmează voi demonstra incidența mai multor drepturi garantate de Constituție.

În primul rând, invoc *incidența art. 20 din Constituție*. Articolul 20 din Constituție, care reglementează dreptul de acces liber la justiție, își găsește corespondența în dispozițiile articolului 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, care garantează dreptul la un proces echitabil (a se vedea DCC nr. 56 din 2 iunie 2020, § 26). Astfel, articolul 20 din Constituție are același câmp de aplicare ca dreptul la un proces echitabil garantat de Convenție (a se vedea HCC nr. 2 din 23 ianuarie 2020, § 28). Condiția din articolul 6 § 1 din Convenție, potrivit căreia cauzele trebuie examinate în mod echitabil, trebuie înțeleasă în sensul în care trebuie asigurată respectarea principiilor fundamentale ale oricărui proces, i.e. principiul contradictorialității și principiul dreptului la apărare (a se vedea DCC nr. 63 din 11 iunie 2020, § 21).

Sub acest aspect, faptul că în aprecierea criteriilor prevăzute de Legea nr. 26 din 10 martie 2022 și în luarea unor decizii cu privire la acestea, Comisia de evaluare *nu depinde* de constatările altor organe cu competențe în domeniul respectiv este de natură să aducă atingere art. 20 din Constituție și art. 6 CEDO, deoarece există posibilitatea ignorării autorității lucrului decis și conduce la o insecuritate juridică. Este posibil ca o autoritate relevantă, cum ar fi Serviciul Fiscal, să dea concluzia că nu au fost comise anumite abateri, iar Comisia de evaluare să conchidă că au fost comise încălcări prevăzute de Codul fiscal. Acest lucru este inacceptabil.

Totodată, art. 12 alin. (4) lit. d) din Legea contestată în măsura în care este interpretat că persoana „are dreptul să prezinte, în formă scrisă, date și informații suplimentare pe care le consideră necesare în vederea înlăturării suspiciunilor privind integritatea sa, dacă a fost în imposibilitatea de a le prezenta anterior” până la audiere de către Comisia de evaluare *restrânge art. 20 și art. 26 din Constituție*, pentru că limitează principiul contradictorialității și principiul dreptului la apărare. În contextul audierii se poate deduce o anumită predispoziție a Comisiei, iar pentru a combate această predispoziție candidatul ar putea aduce probe/informații care nu au fost solicitate de la el anterior. Acest fapt nu asigură o „examinare suficientă” a problemelor centrale ale eventualelor litigii.

Cu referire la terminii „grav”, „reprobabile” și „inexplicabile” din articolul 8 alin. (2) lit. a) și sintagmei „dubii serioase” art. 13 alin. (5) Legea nr. 26 din 10 martie 2022 invoc *incidența art. 26 și 28 din Constituție în coroborare cu art. 23 din Constituție*, deoarece aceste prevederi nu sunt clare (a se vedea, *mutatis mutandis*, speța *Oleksandr Volkov v. Ucraina, Ovcharenko and Kolos v. Ucraina*) și aduc atingere dreptului la apărare și a dreptului la viață privată.

Toate prevederile contestate sunt de natură să afecteze și dreptul garantat de art. 28 din Constituție și de art. 8 CEDO.

Comisia de la Veneția a menționat că evaluarea integrității implică desigur o ingerință în dreptul la viață privată, care este protejat, între altele, de articolul 8 CEDO. Potrivit jurisprudenței Curții europene a drepturilor omului (CEDO), colectarea și stocarea informațiilor personale de către o agenție guvernamentală, precum și transferul de date între agenții, intră în câmpul de aplicare a articolului 8 CEDO. Curtea a reținut clar că o persoană concediată sau transferată dintr-o funcție publică se poate plânde de o încălcare a articolului 8 CEDO (a se vedea pct. 18 din Opinia Comisiei de la Veneția despre verificarea integrității judecătorilor și procurorilor (Kosovo)).

Potrivit Curții Europene, există două moduri în care se poate naște o problemă ce ține de viața privată într-o cauză care vizează relațiile de muncă: fie din cauza motivelor care au stat la baza măsurii contestate, fie din cauza consecințelor pentru viața privată. Atunci când se pun în discuție motivele care au stat la baza adoptării măsurii, Curtea analizează dacă motivele care stau la baza măsurii care afectează viața profesională sunt legate de viața privată a persoanei. Este, de exemplu, cazul în care o persoană a fost retrogradată din cauza convingerilor religioase (*Denisov v. Ucraina*, § 102-106). Dacă este în joc abordarea ghidată de consecințe, pragul gravității în privința aspectelor tipice ale vieții private presupune o importanță crucială. Reclamantul trebuie să demonstreze în mod convingător faptul că pragul a fost atins. Reclamantul trebuie să prezinte dovezi care să justifice consecințele măsurii contestate. Curtea Europeană acceptă faptul că articolul 8 din Convenție este aplicabil doar în cazul în care aceste consecințe sunt foarte grave și i-ar fi afectat viața privată în mod semnificativ. Suferința unui reclamant trebuie să fie evaluată prin compararea vieții sale dinaintea și de după implementarea măsurii în discuție (*Denisov v. Ucraina*, § 107-114).

În cazul de față, atât abordarea bazată pe motive, cât și abordarea bazată pe consecințe (și în special, ținând cont de perioada de „în ultimii 15 ani” care permite verificarea - perioadă în care nu deținea funcții publice) denotă că prevederile contestate atrag incidența art. 28 din Constituție și a art. 8 CEDO. Motivele prevăzute de lege care permite invocarea nepromovării evaluării generează o „pată neagră” pe întreaga carieră a judecătorului. (*menționez că deja au fost înaintate cereri de recuzare de către participanții la proces pe motivul nepromovării evaluării Comisiei*).

De asemenea, se constată și *incidența art. 39 și 43 din Constituție*. Faptul că „decizia privind nepromovarea evaluării constituie temei juridic pentru neadmiterea candidatului la alegeri sau concurs” și că „cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se judecă în conformitate cu procedura prevăzută în Codul administrativ, cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, și nu are efect suspensiv asupra deciziilor

Comisiei de evaluare, alegerilor sau concursului la care participă candidatul respectiv” constituie o limitare a dreptului la administrare și a dreptului la muncă al persoanei supuse evaluării. Pentru a argumenta această poziție, fac referire la Hotărârea Curții Constituționale nr. 6 din 10 aprilie 2018, în care Curtea a reținut că condiția obligativității rezultatului pozitiv ca urmare a susținerii testului poligraf poate constitui o limitare a dreptului la administrare și a dreptului la muncă al persoanei supuse testului. Acest raționament este aplicabil și în cazul nepromovării evaluării.

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție

Așa cum prevede prima teză a articolului 54 alin. (2) din Constituție, exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege. Principiul legalității presupune îndeplinirea standardului calității prevederilor legale aplicabile. Astfel articolul 54 alin (2) din Constituție instituie standardul „prevăzute de lege” (a se vedea HCC nr. 16 din 9 iunie 2020, §§ 48, 59).

Potrivit articolului 54 alin. (2) din Constituție, ingerințele într-un drept fundamental trebuie să urmărească realizarea unuia sau mai multor din următoarele scopuri legitime: protecția securității naționale, asigurarea bunăstării economice a țării, asigurarea ordinii publice, în vederea prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protecția drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicarea divulgării informațiilor confidențiale și garantarea autorității și imparțialității justiției.

Drepturile fundamentale invocate la secțiunea precedentă nu sunt absolute. Ele pot fi limitate, însă limitările trebuie să fie prevăzute de lege, să fie justificate și proporționale, așa cum cere art. 54 din Constituție.

Cu privire la condiția prevăzută de lege, ingerințele menționate mai sus sunt stabilite de Legea nr. 26 din 10 martie 2022. Dar ele trebuie să întrunească și condițiile de calitate a legii.

În acest sens, o normă de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să-i permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțe, consecințele acestei conduite (a se vedea DCC nr. 16 din 10 februarie 2020, § 18). Pentru a exclude orice echivoc, textul legislativ trebuie să fie formulat în mod clar și inteligibil, fără dificultăți de ordin sintactic și pasaje obscure (a se vedea DCC nr. 6 din 23 ianuarie 2020, § 26; DCC nr. 18 din 13 februarie 2020, § 20; DCC nr. 75 din 2 iulie 2020, § 19; DCC nr. 77 din 2 iulie 2020, § 22).

Atunci când analizează calitatea legii, Curtea atrage atenție la existența reperelor obiective care ajută destinatarul și interpretul legii să prevadă sensul exact al dispozițiilor contestate (a se vedea DCC nr. 3 din 16 ianuarie 2020, § 28).

Totodată, pentru ca legea să îndeplinească cerința previzibilității, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit (*Sissanis v. România*, 25 ianuarie 2007, § 66). O putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității (a se vedea HCC nr. 24 din 17 octombrie 2019, § 116; HCC nr. 2 din 23 ianuarie 2020, § 46).

Așadar, chiar dacă în cazul de față, destinatarii legii sunt judecători și procurori, adică persoana profesioniste, acest lucru nu trebuie să însemne că pot fi adoptate prevederi foarte vagi (în special, mă refer la terminii „grav”, „reprobabile” și „inexplicabile”, „dubii serioase”), pe care nici judecătorii nu le înțeleg.

Există riscul ca „gravitatea” și, respectiv, previzibilitatea să fie apreciată în baza unor criterii arbitrare și discreționare de către cei dotați cu competența aplicării (a se vedea, de exemplu, hotărârea Curții Europene în cauza *Oleksandr Volkov v. Ucraina* din 9 ianuarie 2013, § 186, în care Curtea a constatat că formularea unei legi (sintagma „încălcarea jurământului”) nu era suficient de clară pentru a le permite destinatarilor săi – judecători, adică persoane bine pregătite din punct de vedere juridic, să cunoască faptele care le pot angaja răspunderea disciplinară) (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 24 din 17 octombrie 2019 – în raport cu răspunderea penală).

Prin urmare, în lipsa unor repere obiective, terminii „grav”, „reprobabile” și „inexplicabile”, „dubii serioase” din Legea contestată nu sunt previzibili și nu întrunesc condiția – ingerința prevăzută de lege. Concluzia este fundamentată și prin prisma cazului *Ovcharenko and Kolos v. Ucraina*, hotărârea din 12 ianuarie 2023.

Cu privire la celelalte prevederi contestate, admitem că ingerința e prevăzută de lege. Totuși, nu găsim vreun scop legitim din art. 54 din Constituție care ar justifica:

- sintagma „în ultimii 15 ani” din articolul 8 alin. (4) lit. b);
- termenul „nu” din art. 8 alin. (6) (potrivit căruia „În aprecierea criteriilor prevăzute la alin. (2)-(5) și în luarea unor decizii cu privire la acestea, Comisia de evaluare nu depinde de constatările altor organe cu competențe în domeniul respectiv”);
- art. 12 alin. (4) lit. d) în măsura în care este interpretat că persoana „are dreptul să prezinte, în formă scrisă, date și informații suplimentare pe care le consideră necesare în vederea înlăturării suspiciunilor privind integritatea sa, dacă a fost în

imposibilitatea de a le prezenta anterior” până la audiere de către Comisia de evaluare;

- sintagma „decizia privind nepromovarea evaluării constituie temei juridic pentru neadmiterea candidatului la alegeri sau concurs” din art. 13 alin. (6);

- art. 14 alin. (6) (potrivit căruia „cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se judecă în conformitate cu procedura prevăzută în Codul administrativ, cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, și nu are efect suspensiv asupra deciziilor Comisiei de evaluare, alegerilor sau concursului la care participă candidatul respectiv”).

Nici în Nota informativă la Legea contestată nu găsim vreo rațiune pentru prevederile menționate.

Mai mult, prevederile în discuție generează ingerințe disproporționate. Sub acest aspect, prevederile contestate sunt, mai întâi de toate, insensibile la fapte. Cu alte cuvinte, sunt excesiv de rigide. Ele nu iau în considerare reaua-intenție a candidatului (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Sevdari v. Albania*, hotărârea din 13 decembrie 2022).

Totodată, sintagma „în ultimii 15 ani” din articolul 8 alin. (4) lit. b) din Legea contestată instituie un termen excesiv de mare. Este prea mult termenul de 15 ani. Unele probe/informații nici nu se păstrează 15 ani. Acest fapt plasează o sarcină disproporționată pentru candidat. Corelativ, îi conferă Comisiei de evaluare o putere discreționară largă, de aprecia evenimente din trecutul îndepărtat, chiar și atunci când eram elev sau student.

În același timp, termenul „nu” din art. 8 alin. (6) din Lege (potrivit căruia „În aprecierea criteriilor prevăzute la alin. (2)-(5) și în luarea unor decizii cu privire la acestea, Comisia de evaluare nu depinde de constatările altor organe cu competențe în domeniul respectiv”) poate conduce la pronunțarea unor soluții diametral opuse. Cum ar fi, ANI, Serviciul Fiscal, pe de o parte, și Comisia de evaluare, pe de altă parte. Cazul meu demonstrează această afirmație. Astfel, Fiscul mi-a eliberat un certificat care constată lipsa restanțelor față de bugetul public național, deci dovada că nu am vreo datorie, însă Comisia de evaluare a constatat că nu am achitat un impozit legat de vânzarea unui bun mobil. Această incoerență generează insecuritate juridică, fapt care conduce la încălcarea Constituției. Aici trebuie dat prevalență principiului autorității lucrului decis.

Cu privire la art. 12 alin. (4) lit. d) din Lege în măsura în care este interpretat că persoana „are dreptul să prezinte, în formă scrisă, date și informații suplimentare pe care le consideră necesare în vederea înlăturării suspiciunilor privind integritatea sa, dacă a fost în imposibilitatea de a le prezenta anterior” până la audiere de către Comisia de evaluare, subliniez că încalcă dreptul la un proces echitabil și dreptul la apărare.

În acest context, remarc faptul că dreptul unei persoane de a-și pregăti apărarea în mod efectiv se află într-o legătură indisolubilă cu dreptul de a fi informat atât despre faptele imputate, cât și despre încadrarea juridică a acestora (a se vedea DCC nr. 63 din 11 iunie 2020, §§ 23-24). Această condiție este încălcată de prevederile contestate.

Cu referire la sintagma „decizia privind nepromovarea evaluării constituie temei juridic pentru neadmiterea candidatului la alegeri sau concurs” din art. 13 alin. (6) din Lege, generează repercusiuni drastice. Acest text de lege încalcă dreptul la administrare și dreptul la muncă al persoanei supuse evaluării. Neadmiterea candidatului la alegeri sau concurs trebuie să se facă de autoritatea responsabilă de alegeri sau concurs, dar nu de Comisia de evaluare.

În aceeași ordine de idei, art. 14 alin. (6) din Lege (potrivit căruia „cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se judecă în conformitate cu procedura prevăzută în Codul administrativ, cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, și nu are efect suspensiv asupra deciziilor Comisiei de evaluare, alegerilor sau concursului la care participă candidatul respectiv”) reprezintă o ingerință disproporționată în drepturile garantate de art. 28, 39, 43 din Constituție, deoarece este o măsură prea drastică. Chiar dacă persoana are avea câștig de cauză la Curtea Supremă de Justiție, s-ar putea să nu mai poată participa la concurs și la alegeri, întrucât deja au fost desfășurate alegerile și desemnați câștigători. Aici pot identifica o măsură mai puțin intruzivă în drepturile fundamentale, dacă facem o paralelă cu legislația electorală, cum ar fi art. 100 din Codul electoral, care prevede că în perioada electorală, autoritățile competente examinează contestațiile în termen de 3 zile de la depunere, dar nu mai târziu de ziua alegerilor. La examinarea litigiilor electorale, instanțele judecătorești aplică același termen, inclusiv în cadrul procedurilor de exercitare a căilor de atac. În același sens, înainte de a valida alegerile de către Curtea Constituțională, trebuie să fie examinate toate litigiile. Așadar, o măsură mai puțin intruzivă ar fi următoarea – contestarea suspendă desfășurarea alegerilor și a concursului (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 37 din 7 decembrie 2021).

Prin urmare, art. 14 alin. (6) din Lege nu trece testul măsurilor mai puțin intruzive. Testul măsurilor mai puțin intruzive verifică dacă legislatorul putea adopta măsuri legislative care să realizeze la fel de eficient scopul/scopurile legitime urmărit/e și care să limiteze mai puțin dreptul fundamental protejat, în comparație cu măsurile contestate (a se vedea HCC nr. 16 din 9 iunie 2020, § 67).

F. Lista documentelor relevante

La examinarea acestei sesizări sunt pertinente următoarele spețe examinate de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, precum și documentele Comisiei de la Veneția:

- Oleksandr Volkov v. Ucraina, hotărârea din 9 ianuarie 2017;
- Ovcharenko and Kolos v. Ucraina, hotărârea din 12 ianuarie 2023;
- Denisov v. Ucraina [MC], hotărârea din 25 septembrie 2018;
- Xhoxhaj v. Albania, hotărârea din 9 februarie 2021;
- Besnik Cani v. Albania, hotărârea din 4 octombrie 2022;
- Nikëhasani v. Albania, hotărârea din 13 decembrie 2022;
- Sevdari v. Albania, hotărârea din 13 decembrie 2022;
- Opinia Comisiei de la Veneția despre verificarea integrității judecătorilor și procurorilor (Kosovo) (17-18 iunie 2022);
- Opinia comună a Comisiei de la Veneția și a Directoratului General pentru Drepturile Omului și Statul de Drept (DGI) ale Consiliului Europei privind unele măsuri legate de selecția candidaților pentru funcții administrative în organele de autoadministrare a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative, adoptată de Comisia de la Veneția la cea de-a 129-a sesiune plenară (10-11 decembrie 2021);
- Compilația opiniilor și rapoartelor Comisiei de la Veneția referitoare la vetting-ul judecătorilor și al procurorilor (16-17 decembrie 2022).

G. Declarația și semnătura autorului sesizării

Declar pe propria onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice, fapt pentru care semnez.

15 februarie 2023

Digitally signed by Sandu Victor
Date: 2023.02.15 16:28:37 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

ÎNCHEIERE

15 martie 2023

mun. Chișinău

Completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Vladimir Timofti
Tamara Chișca – Doneva
Dumitru Mardari

cu participarea grefierului

Dorin Casapu

Examinând în ședință publică cererea lui Victor Sandu, reprezentat de avocații Vitalie Zama și Vasili Ciuperca cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate.

În cauza de contencios administrativ, la cererea de contestare depusă de Victor Sandu împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor cu privire la anularea deciziei și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului.

CONSTATĂ:

1. Reclamantul Victor Sandu, reprezentat de avocații Vitalie Zama și Vasili Ciuperca, a înaintat o cerere prin care solicită sesizarea Curții Constituționale în vederea examinării constituționalității a:

- „- termenilor „grav”, „reprobabile” și „inexplicabile” din art. 8 alin. (2) lit. a);
- sintagmei: „în ultimii 15 ani” din art. 8 alin. (4) lit. b);
- termenului „nu” din art. 8 alin. (6)(potrivit căruia: „În aprecierea criteriilor prevăzute la art. (2) – (5) și în luarea unor decizii cu privire la acestea, Comisia de evaluare nu depinde de constatările altor organe cu competențe în domeniul respectiv”);

- art. 12 alin. (4) lit. d) în măsura în care este interpretat că persoana „are dreptul să prezinte, în formă scrisă, date și informații suplimentare pe care le consideră necesare în vederea înlăturării suspiciunilor privind integritatea sa, dacă a fost în imposibilitatea de a le prezenta anterior,, până la audiere de către Comisia de evaluare;

- sintagmei „*dubii serioase*” din art. 13 alin. (5) (potrivit căruia „*se consideră că un candidat nu întrunește criteriile de integritate dacă s-a constatat existența unor dubii serioase privind conformitatea candidatului cu cerințele prevăzute la art. 8, care nu au fost înlăturate de către persoana evaluată*”);

- sintagmei „*decizia privind nepromovarea evaluării constituie temei juridic pentru neadmiterea candidatului la alegeri sau concurs*” din art. 13 alin. (6);

- art. 14 alin. (6) (potrivit căruia „*cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se judecă în conformitate cu procedura prevăzută în Codul administrativ, cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, și nu are efect suspensiv asupra deciziilor Comisiei de evaluare, alegerilor sau concursului la care participă candidatul respectiv*”);

toate din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor.

2. În ședința de judecată reclamantul Victor Sandu și reprezentanții săi, avocații Vitalie Zama și Vasili Ciupercă au susținut pe deplin cererea și au solicitat admiterea cererii cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate.

3. Reprezentanții pârâtei Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, avocații Roger Gladei și Valeriu Cernei, în ședința de judecată au solicitat respingerea cererii lui Victor Sandu, reprezentat de avocații Vitalie Zama și Vasili Ciupercă cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, indicând că, cererea este una repetitivă, asupra ei s-a expus Completul de judecată special prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 20 februarie 2023, conform Hotărârii Curții Constituționale nr. 9 din 07 aprilie 2022, adoptată pe marginea sesizării depuse de deputatul în Parlamentul Republicii Moldova, Vasile Bolea, Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a fost supusă verificării constituționalității.

4. Verificând cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, prin prisma condițiilor stipulate în art. 12¹ Cod de procedură civilă, Colegiul penal atestă că cererea urmează a fi admisă, cu remiterea acesteia Curții Constituționale, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 12¹ alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

Alineatul (2) al aceluiași articol prevede că, la ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se

pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Conform § 82 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016, pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

În § 83 al aceleiași Hotărâri, Curtea Constituțională a reținut că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale, iar judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la § 82.

Completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor constată că la caz, sunt întrunite condițiile necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate stabilite în art. 12¹ alin. (2) din Codul de procedură civilă, precum și în Hotărârea nr. 2 din 09 februarie 2016 a Curții Constituționale.

Astfel, obiectul excepției de neconstituționalitate – constituie prevederile art. 8 alin. (2) lit. a), alin. (4) lit. b) și alin. (6), art. 12 alin. (4) lit. d), art. 13 alin. (5) și art. 14 alin. (6) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, care intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, excepția este ridicată de către partea în proces, iar prevederile contestate sunt aplicabile cauzei, precum și nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale pe acest obiect prin prisma criticilor aduse de către reclamant în sesizarea prezentă, motiv din care cererea înaintată urmează a fi admisă.

Cererea de sesizare a Curții Constituționale privind verificarea constituționalității normei contestate, depusă de către Victor Sandu, reprezentat de

către avocații Vitalie Zama și Vasili Ciuperca, constituie o prerogativă a acestuia, iar prin ignorarea excepției de neconstituționalitate și rezolvarea litigiului fără soluționarea prealabilă a excepției de către Curtea Constituțională, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprie instanței judecătorești.

Din considerentele enunțate, completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor ajunge la concluzia de a admite cererea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate depusă de către Victor Sandu, reprezentat de avocații Vitalie Zama și Vasili Ciuperca.

5. În conformitate cu art. 195 și 230 din Codul administrativ și în conformitate cu art. 12¹ din Codul de procedură civilă, completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

dispune:

Admite cererea lui Victor Sandu, reprezentat de avocații Vitalie Zama și Vasili Ciuperca cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate a:

- termenilor „grav”, „reprobabile” și „inexplicabile” din art. 8 alin. (2) lit. a);
- sintagmei: „în ultimii 15 ani” din art. 8 alin. (4) lit. b);
- termenului „nu” din art. 8 alin. (6) (potrivit căruia: „În aprecierea criteriilor prevăzute la art. (2) – (5) și în luarea unor decizii cu privire la acestea, Comisia de evaluare nu depinde de constatările altor organe cu competențe în domeniul respectiv”);

- art. 12 alin. (4) lit. d) în măsura în care este interpretat că persoana „are dreptul să prezinte, în formă scrisă, date și informații suplimentare pe care le consideră necesare în vederea înlăturării suspiciunilor privind integritatea sa, dacă a fost în imposibilitatea de a le prezenta anterior”, până la audiere de către Comisia de evaluare;

- sintagmei „dubii serioase” din art. 13 alin. (5) (potrivit căruia „se consideră că un candidat nu întrunește criteriile de integritate dacă s-a constatat existența unor dubii serioase privind conformitatea candidatului cu cerințele prevăzute la art. 8, care nu au fost înlăturate de către persoana evaluată”);

- sintagmei „decizia privind nepromovarea evaluării constituie temei juridic pentru neadmiterea candidatului la alegeri sau concurs” din art. 13 alin. (6);

- art. 14 alin. (6) (potrivit căruia „cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se judecă în conformitate cu procedura prevăzută în Codul administrativ, cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, și nu are efect suspensiv asupra deciziilor Comisiei de evaluare, alegerilor sau concursului la care participă candidatul respectiv”);

Copie

toate din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte

(semnătură)

Vladimir Timofti

Judecătorii

(semnătură)

Tamara Chișca-Doneva

(semnătură)

Dumitru Mardari

Copia corespunde originalului
Judecător

Vladimir Timofti